

Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого
Інститут екранних мистецтв
Кафедра музичного виховання

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

 Інга ЧХАТАРАШВІЛІ-ПЕТРАШ

«8» вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ МУЗИКИ

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)

спеціальність: 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво

освітня програма Режисура анімаційного фільму

Розробник:

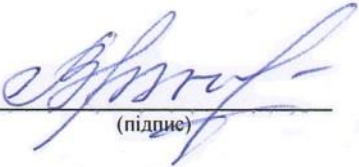
професор кафедри музичного виховання, доктор мистецтвознавства, професор
Станіславська Катерина Ігорівна

Викладачі: професор кафедри музичного виховання, доктор мистецтвознавства,
професор Станіславська Катерина Ігорівна

РПНД розглянуто і затверджено на засіданні кафедри музичного виховання

Протокол від «5» вересня 2025 року № 8

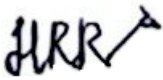
Завідувач кафедри

(підпис)

Валентина МУСІЄНКО

РПНД погоджено з гарантом освітньо-професійної програми

Доктор філософії

(підпис)

Володимир НИКОНЕНКО

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (П)

на 20__/20__ н. р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (П)

на 20__/20__ н. р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (П)

на 20__/20__ н. р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (П)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма навчання	
	денна	заочна
Характеристика навчальної дисципліни	<i>Вибіркова</i>	
Курс	2	
Семестр	4	
Кількість кредитів	3	
Загальний обсяг годин	90	
Розподіл годин за видами аудиторних занять та самостійної роботи	Лекційні	
	20	
	Семінарські	
	Практичні	
	10	
	Індивідуальні	
	Лабораторні	
Самостійна робота		
60		
Вид підсумкового контролю	Залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета полягає в послідовному, систематичному та комплексному наданні студентам теоретичних знань про музичне мистецтво і його історичний розвиток та практичних навичок первинного мистецтвознавчого аналізу музичних творів.

Завдання: забезпечення студентів системою знань щодо особливостей музичного мистецтва в його жанрово-стильовій природі; формування музично-аналітичних умінь та творчого підходу до навчального матеріалу; розвиток музичного сприймання та розширення музично-слухового досвіду.

Очікувані результати навчання (РН):

РН17. Збирати, оцінювати, аналізувати та обробляти інформацію з використанням сучасних інформаційних технологій та спеціалізованого програмного забезпечення.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення: апаратура для відтворення відео- та аудіофайлів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Розподіл годин між видами робіт						
	денна форма						
	усього	у тому числі					
лекції		семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота	
1	2	3	4	5	6	7	8
Тема 1. Музика в системі видів мистецтва. Засоби музичної виразності	8	2					6
Тема 2. Співацькі голоси	10	2		2			6
Тема 3. Музичні інструменти	10	2		2			6
Тема 4. Вокальні жанри	8	2					6
Тема 5. Інструментальні та вокально-симфонічні жанри	8	2					6
Тема 6. Музично-театральні жанри	10	2		2			6
Тема 7. Історичний розвиток музики від давнини до доби Нового часу	8	2					6
Тема 8. Музичний образ бароко і класицизму	10	2		2			6
Тема 9. Музичний образ романтизму	8	2					6
Тема 10. Музичний образ ХХ – початку ХХІ століття	10	2		2			6
УСЬОГО	90	20		10			60

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Музика в системі видів мистецтва. Засоби музичної виразності

Лекція (2 год.) Місце музики в системі видів мистецтва, мистецькі взаємозв'язки. Особливості музичного мистецтва: часове, звукове, інтонаційне, асоціативне. Властивості музичного звуку: висота, тривалість, сила, тембр. Образні сфери музики; загальний емоційний знак (провідна емоція, настрій, стан, що панує в музичному творі або його фрагменті).

Основні види музичної діяльності: композиторська, виконавська, слухацька, музико-знавча, музично-педагогічна. Специфічні особливості композиторської, виконавської і слухацької діяльності як процесу музичної комунікації.

Система виражальних засобів музичного мистецтва. Мелодія і гармонія, поняття музичної фактури. Метр, ритм та темп. Динаміка, динамічні відтінки. Тембр як властивість звуку і виражальний засіб. Музичні штрихи. Діапазон та регістри.

Основні поняття/ключові слова: музичне мистецтво, музичний звук, загальний емоційний знак музики, види музичної діяльності, засоби музичної виразності.

Рекомендована література: 12, 13, 14, 15, 17.

Тема 2. Співацькі голоси

Лекція (2 год.) Різновиди та специфічні особливості співацьких голосів: 1) жіночих: сопрано (колоратурне, лірико-колоратурне, ліричне, лірико-драматичне, драматичне), мецо-сопрано, контральто; 2) чоловічих: тенор (ліричний, лірико-драматичний, драматичний), баритон (ліричний, лірико-драматичний, драматичний), бас (високий, низький); 3) дитячих: сопрано, дискант, альт. Унікальні співацькі голоси: контртенор, бас-профундо. Характерний голос. Хорові партії, їх комплектація співацькими голосами.

Практичне (2 год.)

1. Співаки світової концертної й оперної сцени: слухання, обговорення, порівняння.

2. Слуховий практикум-аналіз голосів різних типів.

Основні поняття/ключові слова: співацький голос, унікальні співацькі голоси, характерний голос.

Рекомендована література: 2, 6, 12, 13, 14, 15.

Тема 3. Музичні інструменти

Лекція (2 год.) Класичний симфонічний оркестр; оркестрові групи та їх комплектація. Оркестр народних інструментів; українські народні інструменти. Музичні інструменти сольні та ансамблеві.

Практичне (2 год.)

1. Музичні інструменти в міфології і літературі: виступи, обговорення.

2. Слуховий практикум-аналіз інструментів різних груп.

Основні поняття/ключові слова: музичні інструменти, симфонічний оркестр, народні інструменти.

Рекомендована література: 6, 8, 12, 13, 14, 15.

Тема 4. Вокальні жанри

Лекція (2 год.) Визначення музичного жанру. Вокальний жанр. Система вокальних жанрів. Взаємозв'язок слова і музики у вокальних жанрах. Пісня – найпопулярніший вокальний жанр. Романс. Балада як різновид пісні. Елегія як різновид романсу. Серенада як різновид пісні. Вокаліз.

Основні поняття/ключові слова: музичний жанр, вокальні жанри, пісня, романс, вокаліз.

Рекомендована література: 1, 2, 4, 6, 7, 12, 13, 16.

Тема 5. Інструментальні та вокально-симфонічні жанри

Лекція (2 год.) Визначення понять «інструментальний жанр», «камерно-інструментальна музика», «симфонічна музика». Жанрові ознаки камерно-інструментальних жанрів:

етюд, прелюдія, ноктюрн, скерцо, соната, поема, балада, фантазія, рапсодія, сюїта, тріо, квартет, квінтет. Жанрові ознаки симфонічних жанрів: сюїта, симфонія, концерт.

Визначення поняття «вокально-симфонічний жанр». Історія виникнення та характеристика специфічних ознак жанрів: кантата, ораторія, пасіон, меса, реквієм.

Основні поняття/ключові слова: інструментальний жанр, камерно-інструментальна музика, симфонічна музика, вокально-симфонічні жанри.

Рекомендована література: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 13, 16.

Тема 6. Музично-театральні жанри

Лекція (2 год.) Історія виникнення опери. Особливості жанру опери. Оперне лібрето. Вокальні номери (арія, арієта, аріозо, каватина, романс, пісня, куплети). Речитатив. Оперні ансамблі. Оперні хори. Танцювальні номери в опері. Оркестрові номери в опері.

Історія виникнення балету. Особливості жанру балету. Балетне лібрето. Пантоміма (жест, рух). Танець («чистий» і «дійовий»), класичний і характерний). Сольний танець – варіація. Балетні ансамблі. Кордебалет. Оркестр у балеті. Балетні сюїти.

Оперета як вершина музично-драматичного театру ХІХ століття. Термін «оперета». Визначення жанру оперети. Витоки жанру. Французька оперета: Ж. Оффенбах. Віденська оперета: Й. Штраус-син. Неовіденська оперета: реформаторська діяльність Ф. Легара та І. Кальмана.

Особливості мюзиклу як жанру. Комплексні вимоги до артистів мюзиклу. Виробництво мюзиклу як індустрія. «Розмивання» терміну «мюзикл». Поп- і рок-опера.

Практичне (2 год.)

1. Вистава музичного театру: історія створення, здійснені постановки, функціонування в сучасному мистецькому просторі (виступи, повідомлення).

2. Екранні інтерпретації музично-театральних жанрів: перегляд, обговорення.

Основні поняття/ключові слова: музичний театр, музично-театральний жанр, опера, балет, оперета, мюзикл, рок-опера, поп-опера.

Рекомендована література: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 13, 16.

Тема 7. Історичний розвиток музики від давнини до доби Нового часу

Лекція (2 год.) Загальна періодизація розвитку європейської цивілізації. Основні риси музичного образу Античності: музика як елемент синкретичного свята; спів як основа античної трагедії. Музика середньовіччя: культове спрямування, григоріанський хорал, Гвідо Аретинський (нотація, сольмізація), багатоголосся. Музика Відродження: розвиток світської музики, «Ars nova» Філіпа де Вітрі, мензуральна нотація (впорядкована ритміка), становлення музичного професіоналізму, поліфонія строго стилю, нові жанри.

Основні поняття/ключові слова: музика Античності, музика середньовіччя, музика Відродження.

Рекомендована література: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 12, 13, 16.

Тема 8. Музичний образ бароко і класицизму

Лекція (2 год.) Умовні межі епохи бароко. Світогляд. Зрушення у розвитку науки та пізнання світу (винаходи, географічні відкриття, навколосвітні подорожі). Розвиток музичного інструментарію, династії скрипкових майстрів. Форма концертного музикування, розвиток світського музикування. Струнний оркестр барокового складу. Інструментальні жанри: струнний концерт, токато, фуга, старовинна сюїта, хоральні обробки для органу, ансамблеві форми. Опера. Bell canto, співаки-кастрати. Два центри: Німеччина та Італія. Й. С. Бах, Г. Гендель, А. Вівальді, К. Монтеверді.

Умовні межі епохи класицизму. Світогляд. Образні сфери класиків, панування раціонального начала та розуму, порядок, системність, узгодженість. Німецько-австрійська локація: Віденська класична школа. Й. Гайдн, В. А. Моцарт, Л. Бетховен. Формування симфонічного оркестру. Становлення і розвиток класичних форм і жанрів: симфонія, концерт для інструменту-соло з оркестром, соната, ансамблеві форми (квартет, квінтет). Два вектори розвитку класицизму: симфонічний та оперний.

Практичне (2 год.)

1. Композитор бароко чи класицизму (на вибір): життєтворчість і спадок (виступи, повідомлення, доповіді).

2. Музика бароко і класицизму на екрані: кінематограф, реклама (аудіовізуальний практикум, обговорення).

Основні поняття/ключові слова: музика бароко, інструментальні жанри доби бароко, опера доби бароко, композитори епохи бароко, музика класицизму, віденська класична школа, симфонічний класицизм, оперний симфонізм.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 16.

Тема 9. Музичний образ романтизму

Лекція (2 год.) Умовні межі епохи романтизму. Світогляд, зміна вектору з «раціо» на «емоцію». Образні сфери романтиків: внутрішній світ людини, природа, фольклор, казково-фантастична тематика. Формування національних композиторських шкіл по всій Європі. Трансформація класичних жанрів. Вокальна та інструментальна мініатюра, цикли мініатюр. М. Лисенко – фундатор української композиторської школи.

Основні поняття/ключові слова: музика романтизму, національні композиторські школи, жанри доби романтизму.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 13, 16.

Тема 10. Музичний образ ХХ – початку ХХІ століття

Лекція (2 год.) Зміна світогляду з антропоцентризму на поліцентризм. Розвиток різновекторних художньо-стильових течій та напрямів. Академічна музична традиція: імпресіонізм, експресіонізм, неокласицизм, авангардні течії. Неакадемічні музичні практики: електронна музика. Джаз. Поп-музика. Рок-музика. Сучасні експериментальні музичні напрями.

Практичне (2 год.)

1. Музичні стилі, напрями, течії академічної й неакадемічної традиції ХХ століття: особливості виникнення й функціонування (виступи, обговорення).

2. Музичні стилі, напрями, течії академічної й неакадемічної традиції ХХІ століття: особливості виникнення й функціонування (виступи, обговорення).

Основні поняття/ключові слова: музика ХХ століття, авангард, електронна музика, джаз, популярна культура, популярна музика.

Рекомендована література: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 16, 17.

5. Методи навчання

У навчальному процесі опанування дисципліни використовуються різноманітні методи на основі таких засад:

1) за джерелом знань: словесні, наочні, практичні;

2) за відповідним етапом навчання: підготовка до вивчення нового матеріалу, вивчення нового матеріалу, закріплення, контроль і оцінка;

3) за способом керівництва навчальною діяльністю: пояснення педагога, самостійна робота студентів;

4) за логікою навчального процесу: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;

5) за дидактичною метою: організація навчальної діяльності, стимулювання й релаксація, контроль і оцінка;

6) за характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, проблемного викладення, частково-пошукові, дослідницькі.

6. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
Тема 1. Музика в системі видів мистецтва. Засоби музичної виразності	Прослухати 4-5 музичних творів з метою визначення загального емоційного знаку та провідних засобів виразності.	Письмове / усне повідомлення	5

Тема 2. Співацькі голоси	Прослухати 4-5 вокальних творів з метою визначення голосів.	Письмове / усне повідомлення	5
Тема 3. Музичні інструменти	Прослухати 4-5 музичних творів з метою визначення інструментів.	Письмове / усне повідомлення	5
Тема 4. Вокальні жанри	Прослухати 4-5 вокальних творів з метою визначення жанрової специфіки.	Письмове / усне повідомлення	5
Тема 5. Інструментальні та вокально-симфонічні жанри	Прослухати 2-3 інструментальних та вокально-симфонічних творів з метою визначення жанрової специфіки.	Письмове / усне повідомлення	5
Тема 6. Музично-театральні жанри	Подивитися 2-3 музично-театральні твори з метою визначення жанрової специфіки.	Письмове / усне повідомлення	5
Тема 7. Історичний розвиток музики від давнини до доби Нового часу	Прослухати 2-3 музичні твори доби Відродження з метою визначення стильової специфіки.	Письмове / усне повідомлення	5
Тема 8. Музичний образ бароко і класицизму	Прослухати 2-3 музичні твори доби бароко і класицизму з метою визначення стильової специфіки.	Письмове / усне повідомлення	5
Тема 9. Музичний образ романтизму	Прослухати 4-5 музичних творів доби романтизму з метою визначення стильової специфіки.	Письмове / усне повідомлення	5
Тема 10. Музичний образ ХХ – початку ХХІ століття	Прослухати 4-5 музичних творів ХХ–ХХІ ст. з метою визначення стильової специфіки.	Письмове / усне повідомлення	5

Критерії оцінювання самостійної роботи

Критерії оцінювання	Кількість балів
<ol style="list-style-type: none"> Завдання виконано вчасно (впродовж тижня) і надіслано викладачу на корпоративну пошту. Обсяг тексту дотримано повністю. Залежно від завдання, обсяг коливається в межах 2–3 сторінок друкованого тексту (формат А4, Times New Roman, міжрядковий інтервал 1,5). Якість виконання: на високому фаховому рівні з дотриманням усіх формально-змістовних вимог. Самостійність виконання: робота написана самостійно, без копіювання матеріалів з інтернет-джерел. При відповідях чи написанні тексту студент виявляє максимум ініціативності, базуючись на індивідуальному досвіді, висловлюючи свою думку. Чітко виявляється творчий підхід у вирішенні завдань: пропонуються авторські ідеї, висловлюються оригінальні думки. 	5
<ol style="list-style-type: none"> Завдання виконано із запізненням на 2 тижні. Обсяг тексту частково не відповідає окресленим вимогам і складає 1–2 сторінки. Якість виконання: є певні неточності щодо викладення матеріалу з теми, зміст не розкрито в повній мірі. У змісті близько 25 % складають матеріали, скопійовані безпосередньо з інтернет-ресурсів. Персональна мотивація у вирішенні завдань виявлена на достатньому рівні. Творчий підхід застосовано на рівні аналізу та синтезу інформації, проте він у значній мірі нівелюється допущеними помилками у вирішенні поставлених завдань із використанням компіляції на етапі формування творчого задуму. 	3-4
<ol style="list-style-type: none"> Завдання виконано із запізненням на понад 2 тижні. Обсяг тексту не відповідає окресленим вимогам і складає 1 сторінку. Якість виконання: суттєві недоліки, зміст не розкрито в повному обсязі. У роботі присутня значна кількість (50%) скопійованих матеріалів з інтернет-ресурсів. Індивідуальна ініціатива у вирішенні завдань виявлена на низькому рівні. Творчий підхід мінімізовано. 	2
<ol style="list-style-type: none"> Завдання виконано із значним запізненням чи не виконано взагалі. Обсяг тексту менше 1 сторінки. Якість виконання: на низькому рівні, проігноровано вимоги до змістового наповнення відповідно до вимог. Робота виконана на матеріалах інтернет-джерел. Ініціатива, авторський підхід у вирішенні завдань відсутній. Творчий підхід у вирішенні завдань відсутній. 	0-1

7. Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль: присутність на занятті; виступи, участь в обговореннях на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи.

Критерії оцінювання	Кількість балів
<i>Присутність на лекційному, практичному занятті</i>	1
<i>Виступи, участь в обговореннях на практичних заняттях:</i>	
повний виклад інформації; виявлення ґрунтовних знань матеріалу; повнота розкриття теми; логіка та чіткість формулювань; переконливість аргументацій	5
частково повний виклад інформації; виявлення досить міцних знань матеріалу, але наявні неточності або помилки (не більше 3); відповіді недостатньо повні щодо розкриття теми; не всі формулювання вирізняються логікою і чіткістю; аргументації недостатньо переконливі	3-4
неповний виклад інформації; виявлення достатніх знань матеріалу, але наявні неточності або помилки на предмет релевантності щодо засвоєння необхідного матеріалу (більше 3); відповіді недостатньо повні щодо розкриття теми; не всі формулювання вирізняються логікою і чіткістю; аргументації недостатньо переконливі; змістовність відповідей характеризується прогалинами та як наслідок не розкривається сутність теми; наведені визначення є розмитими з точки зору формальної логіки та не несуть смислового навантаження; залучені аргументи не виступають доцільними або є частково відповідними загальній темі	2
мінімальний виклад інформації; виявлення поверхневих знань матеріалу; відповіді містять чимало суттєвих неточностей і помилок, вирізняються алогізмом та непереконливістю аргументацій	0-1

Підсумковий контроль проводиться у вигляді залікового оцінювання за результатами поточної успішності з дисципліни «Історія музики».

Критерії оцінювання	Кількість балів
Залікова оцінка виставляється як сума балів, отриманих за: відвідування аудиторних занять (лекції, практичні), роботу на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи	максимально 100

8. Розподіл балів, які отримують студенти

За результатами поточного контролю та самостійної роботи											Сума балів
	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	
Відвідування лекцій	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
Відвідування практичних занять		1	1			1		1		1	15
Робота на практичному занятті		5	5			5		5		5	25
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
Загальна кількість балів											100

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	Рівень компетентності
90–100	A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	Високий (творчий)
82–89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	Достатній (конструктивно-варіативний)
74–81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	
64–73	D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	Середній (репродуктивний)
60–63	E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	

35–59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	Низький (рецептивно-продуктивний)
0–34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	

9. Рекомендована література

1. Бас Л. О. Розповіді про композиторів. Вип. 1–5. Київ: Муз. Україна.
2. Бодак Я. А. Історія Західноєвропейської музики від найдавніших часів до XVII століття. Дрогобич: Коло, 2017.
3. Верещагіна О. Є. Історія української музики XX століття. Тернопіль: Астон, 2010.
4. Дідич Г. С. Історія західноєвропейської музики. Кіровоград, 2006.
5. Зав'ялова О. К. Історія західноєвропейської музики. Суми, 2003.
6. Історія музики: від витоків до сучасності / Бодак Я., Казакевич Ю., Джензен Дж. Луцьк, 2015.
7. Історія української музики: В 6 томах. 1–5 тт. Київ: ІМФЕ, 1989–2004.
8. Муха А. І. Країна симфонія. Київ: Муз. Україна, 1988.
9. Павлишин С. Американська музика. Львів: БАК, 2007.
10. Павлишин С. Зарубіжна музика XX століття. Шляхи розвитку. Тенденції. Київ: Музична Україна, 1980.
11. Розповіді про композиторів / упор. Я. Якуб'як. Вип. 1. Київ: Муз. Україна, 1994.
12. Фількевич Г. М. Всесвітня історія музики: навч. посібник. Київ: Стилос, 2006.
13. Фількевич Г. Всесвітня історія музики: навч. посібник. Друга редакція. Житомир: ПП «Євро-Волинь», 2023.
14. Фількевич Г. М. Засади музичних знань: навч.-метод. Посібник. Київ, 2022.
15. Харнонкурт Н. Музика як мова звуків. Суми, 2002.
16. Чернова І., Горман О. Зарубіжна музика: історія, стилі, напрями: навч. посібник. Львів: НАСВ, 2016.
17. Шип С. В. Музична форма від звуку до стилю. Київ: Заповіт, 1998.

10. Інформаційні ресурси

1. Енциклопедія української музики. URL: <https://ukrmusic.online/encyclopaedia/>
2. Музика: український інтернет-журнал. URL: <http://mus.art.co.ua/>
3. Українська музична енциклопедія. URL: <http://music-ukr.blogspot.com/p/blog-page.html>
4. Music History. URL: <https://www.libertyparkmusic.com/courses/music-history/>